

PERE MASÓ i PANELLA

JOAN NOVICH i PALAHÍ

(1929-2019)

i LA CELLERA DE TER DELS SEUS TEMPS

Col·lecció: Practicar Psicoestètica

ÍNDIX

AGRAÏMENTS

PRESENTACIÓ	15
JOAN NOVICH I PALAHÍ	17
L'AMBIENT DEL POBLE EN EL DIA A DIA D'EN JOAN BLANXÓ	18
MÉS DATES, NOMS I FETS	19
ACTIVITATS POLÍTIQUES I CULTURALS DESENVOLUPADES PER EN JOAN	22
LA SEVA COL·LECCIÓ	24
LES SEVES PUBLICACIONS	25
COMPLEMENTES DESCRIPTIUS D'EN JOAN.....	25
ALGUNS DELS SEUS VALORS	27
 RECULL DE FOTOGRAFIES D'EN JOAN I DEL POBLE. ANYS 1930-2020	
Fotografies d'en Joan lliurades per la Montse Novich i la Teresa Pujolràs	33
Fotografies de caire generalista lliurades per trenta-set veïns del poble	40
Lluís Boïgues	40
Maria Carreras	42
Ana M ^a Coll.....	43
Ricard Cors.....	45
Nuri Cufí.....	47
Pere Espinet.....	50
Ana Ferrer	52
M ^a Rosa Figueres.....	53
Joana Figueres	54

Maria Garrigolas.....	56
Ramona Mahugo	58
Pere Masó	60
Teresa Matilló.....	66
Juan Moreno.....	68
Pere Morera.....	74
Carmen Palma	77
Jordi Planas.....	79
Joana Pujadas	83
Júlia Ramon José.....	84
Conxi Raya	85
Nuri Rius	88
Remei Rius.....	90
Joan Roca.....	93
Montse Roca.....	94
Josep Royo	98
Cati Salvà	101
Lídia Salvà	105
Eva Serinyà	107
Josep Serrallonga	109
Glòria Serrat.....	110
Aurora Suy.....	111
Josep Tarrés	112
Carmen Tràfac	113
Carmen Triola.....	116
Toni Vidal	122
Marina Vila.....	124
Ramon Vila.....	127
Josep Vila	128
Neus Vila	130
Xevi Vilaró.....	133
Tomàs Vilà.....	134
Una entrevista que li vaig fer	139
Grans canvis polítics, socials i econòmics en els seus anys.....	141
Ambient cellerenc i de les rodalies. Escrits.....	142
Vivènies de la Carme Palma.....	143

ANNEXOS

Poesia de Carmen Palma “El passeig de l'estació”	149
Resum de projectes anteriors al 2007-2014 i anteriors. Ajuntament de la Cellera de Ter	150
Botigues i negocis al poble de la Cellera de Ter.....	156
 COMENTARI FINAL	 163

PRESENTACIÓ

En Joan Novich i aquesta publicació

En Joan va destacar pel seu dir i fer al llarg de la seva vida. Captivat pel seu cada vegada més agradable poble va esdevenir-hi culturalment ben actiu. En fou un més dels homes destacats —tot un puntal si es vol— i per tant, crec que ha de ser ben reconegut bo i evitant que els seus fets i la seva biografia quedin oblidats. Principalment per això he volgut fer aquest llibre que ens facilitarà a totes i tots molts detalls.

Una vegada concretades unes idees inicials de com aquest llibre hauria de ser, vaig planificar-ne la realització a fi i efecte que es regís amb tres eixos bàsics. El primer seria: donar a conèixer àmpliament la persona d'en Joan. Com de ben jove es va implicar en el desenvolupament cultural del poble i com va anar desenvolupant la seva obra. El segon: presentar per escrit una descripció i alguns fets a recordar, reforçats amb imatges, del seu i nostre poble. Tot plegat n'esdevé una fresca mirada social i cultural dels seus anys. Per últim el tercer: facilitar una àmplia participació de col·laboradores i col·laboradors a fi de dotar a aquesta aproximació de biografia de nombrosos punts de vista.

Per a mi la coordinació de la present publicació ha estat una experiència nova i ben agradable. No n'havia pensat ni elaborat mai una de semblant i tampoc m'imaginava fer-ne una a La Cellera de Ter. El fet de poder-la documentar i escriure-la, ha estat per a mi tot un privilegi. Ho és per estar dedicada al nostre autor i per haver descrit el nostre poble de manera ben diferent.

Us convido, doncs, a llegir i mirar. A treure'n profit ja que tot elaborant aquest recull documental del segle passat hi he pretès, en el possible, sensatesa i rigor. He procurat que el conjunt esdevingui ben formatiu i digne amb la finalitat també que pugui formar part d'arxius històrics. Per això, desitjo que tant el seu contingut, com les bones pensades que pugui originar, ocupin un bon lloc en la cultura veïnal.

PERE MASÓ I PANELLA

Joan Novich i Palahí

En Joan el vaig començar a conèixer als anys 80 quan ell despatxava a la seva carnisseria. Al entrar a la botiga —tot i que estava despatxant— em va mirar i em va dir: —Bon dia, tal i com feia amb tots i cadascun dels seus clients. Pot ser la mirada va durar més del normal perquè per ell, jo era un desconegut i un nou client. Jo era un nouvingut al poble.

Ell feinejava calmos i ben polit, amb la seva bata de carnisser. Ja per això sol em va crear bones sensacions. Aquestes van augmentar quan vaig sentir la manera de preguntar a la seva clienta del moment amb to de bonhomia: —Com vol el tall de carn? Em va demostrar que anava per servir-la bé. Al seu gust. Van ser uns fets que jo no hi estava acostumat atès que —ja en aquells anys— els serveis a la clientela ja no solien ser tan delicats. Diguem que ja dominava més l'esperit de fer negoci sense gaire miraments.

Ell —a la botiga— no em va poder servir. Ho devia fer —no ho recordo— un dels seus dependents. En Joan o la Montse que també hi tenien el seu bon estil. Al sortir de la botiga vaig pensar que ja ens aniríem veient pel poble i el podria conèixer més bé. Així va ser. Ens vam trobar sovint i sempre teníem la nostra breu conversa. Passat un temps fins i tot li vaig poder fer una entrevista.

En Joan va néixer a l'any 1929 a la casa on va viure sempre¹. Va ser a Can Novich o Can Blanxó de La Cellera de Ter. El poble llavors tenia 1544 habitants i passaria als 2025 actuals. Bona part dels seus primers vint-i-tres anys va treballar com a jornal·ler en feines a pagès. Sovint hi anava llogat per diferents propietaris de cases².

Acabada aquesta primera etapa —que com es veurà el deuria marcar molt en la seva vida— a més de les ocupacions familiars, va estar centrat en el seu negoci. També va concentrar la seva atenció en la majoria de les activitats del llavors *Centre Parroquial*, de les activitats eclesials i en les seves ben sanes aficions les quals dono a conèixer en

1. Va ser renovada per fer habitacions per llogar.

2. A més de guanyar-se la vida hi agafaria bons coneixements i habilitats pròpies de la vida rural. Com a mínim li servirien -a més de tenir una visió més àmplia de possibles formes de vida- per fer publicacions i diferents treballs de caire voluntari per al poble.

properes pàgines. En els anys de jubilat va dedicar tot els seu temps a les activitats que abans podia fer amb menys temps. Ben arrelat en la vida social i cultural, en la història del poble —sense descuidar la dels jaciments, monuments, equipaments i l'excel·lent estètica dels paratges dels entorns— en Joan es va anar organitzant per tal de fer-hi una gran tasca.

Va saber treure bons fruits de l'herència cultural, religiosa i de convivència³ amb esperit de les tradicions de catalanitat que va anar rebent i va anar cercant. Això va fer que la seva vida enmig de familiars, amistats i veïns amb molta mena de coneixements adquirís uns ben considerables progressos.

Va tenir la seva singular manera de pensar amb idealitat —jo en dic *raonada*— és a dir, orientada al “què més fer i com fer-ho”, activitats certament allunyades de filosofies, tècniques científiques i modes desorientadores que, en el dia a dia s'anaven difonent. El seu camí de persona inquieta va ser la formació d'un home brillant en la seva terra, apartat dels desmesurats atractius materialistes i polítiques de poder. Així, ben valorat-hi ha qui diu estimat —va ser ell i de manera ben transparent.

L'AMBIENT DEL POBLE EN EL DIA A DIA D'EN JOAN BLANXÓ

L'organització del seu i nostre poble en els seus temps —amb excepcions esmentades en pàgines següents— era convencional. A grans trets, es pot parlar que estava formada per: les persones amb els seus ideals i necessitats, l'equip de govern amb el seu alcalde, el capellà —uns anys amb vicaris— i l'església, els serveis mèdics, la comunitat religiosa, els comerços, la Cambra Agrària, l'Ateneu Obrer de finals del segle XIX, les festes religioses i socials, les escoles, els professionals de diferents oficis —alguns d'ells inexistents en els últims seus anys de vida— artistes, jutges de pau⁴ i la seva relació amb un ampli nombre d'entitats com les del centre cultural parroquial, agrupament escolta PuigdeFrou, Celler FC (1916), futbol sala, grallers, geganters, associació Vila del Moble i del Comerç

Enmig de tot plegat i amb diversos canvis, en Joan Novich ja des de jove —seria cap als anys quaranta— va implicar-se en totes aquestes entitats. Va tenir l'encert de planificar i executar nombroses activitats de caràcter social. Fou conjuntament i sense jerarquies amb un interessant nombre de persones que s'ajudaven ben amistosament. Aquestes

3. Segons comentaris de coneguts seus: Va voler-se guanyar la vida honestament, ser exemple de moltes virtuts, voler ser un professional, donar peu que al poble sorgissin més emprenedors a més de defensar la llengua catalana en tota circumstància...

4 Algunes d'aquestes persones van ser: 07-09-1939 Juan Viñas Triadó; 21-06-1947 Domingo Peracaula Simon (Farmàcia); xx-xx-1953 Miquel Vila Rigau; 02-03-1955 Juan Rius Trias; 27-07-1965 Josep Mª Pont Valls (practicant de medicina); 25-08-1996 Montserrat Pont Invernón; 13-12-2005 Josep Royo Caballeria (actual).

persones eren certament cultes amb bona formació o com a mínim tenien bona voluntat per tal d'ajudar a desenvolupar les entitats. Eren coneixedores del poble i actuaven —algunes encara ho fan assentant sòlides bases— per al creixent desenvolupament cultural dels veïns.

Amb molt de gust faig que el lector disposi d'ampliacions d'aquesta visió de conjunt del poble. Estem parlant d'en Joan i per tant, considero que no és adient fer una història fins l'últim detall de la seva comunitat de residència.

Passo a esmentar noms de grups, persones i fets en els anys de vida del nostre bon cellerenc. Molt de tot plegat —els factors de desenvolupament de la personalitat són infinits— l'ajudaria a la seva realització personal i per tant, cal saber-los.

Coneguem o recordem-ho:

Les influències dels fets esmentats en el llibre publicat per l'Ajuntament de La Celler "La Celler de Ter durant la Guerra Civil (1936-1939)" dels autors David Sarsanedes i Serrat i Lluís Llagostera Falsetas. També de les altres publicacions d'història cellerensa.

Hi havia el grup del teatre que a més de les seves obres de teatre representaven els tan anomenats *Pastorets*⁵.

El teatre i la passió van estar uns anys promoguts per la comunitat Vedruna de "Ca les Germanes" amb la participació de les moltes noies que hi havia.

També es comptava amb la coral *Rossinyol de Sales*⁶.

MÉS DATES, NOMS I FETS

L'any 1950 es produeix l'arribada de molts immigrants deguda a la reobertura de les mines d'Osor i les posteriors obres de l'embassament de Susqueda. En Joan va aprofitar el moment per llogar habitacions.

Aquest mateix any té lloc també la reorganització del *Centre Parroquial*, (actualment *Centre Cultural Parroquial*) a càrrec de mossèn Ramon Marquès. L'any 1954 d'aquest centre, n'hi havia fets només els fonaments i uns dos metres de paret. En Salvador Verdaguer i en Marcelino Prat hi treballaven com a paletes fixos. Per avançar les obres del *Centre*, alguns homes del poble els anaven a ajudar com a voluntaris i quan podien.

5. Ja n'hi havia a principis de segle. Tot una llarga tradició al poble. Cal destacar les representacions de *La Passió* del 1961 al 1969, amb un centenar d'actors al voltant de l'obra dirigits per N. Viñas, G. Just i F. Masó, (que era de Santa Coloma de Farners).

6. Després de la guerra la va portar Mossèn Ramon Marquès. Després de la mort d'aquest mossèn el seu substitut fou l'Emili Bohigas. Actualment està dirigida —i hi porta molts anys— per la voluntariosa Dolors Alabau.

Alguns hi portaven algun carro de sorra. Una vegada inaugurat va estar molt de temps amb les parets de formigó ben vistoses.

L'any 1958 tingué lloc la primera edició de la Festa de les persones grans.

L'any 1960, en tota la dècada dels seixanta, es van començar a fer o planificar: les urbanitzacions de la Carretera de Plantadís, de Can Roca, de Can Vernis, de Sant Benet de Palerm i de l'Era nova. Anys més tard es van construir les escoles i el nou camp de futbol.

L'any 1962, es va produir l'aparició del molt conegut grup musical *Els Seller's*. El grup es va desfer l'any 1968. Van ser seguits pel naixement d'un bon ventall de grups i conjunts...

1965 L'escoltisme comença a arrelar al poble.

1966 Construcció de la nova xarxa de clavegueres.

1966 Col·locació d'una creu a dalt de Puigdefrou.

1967 Inicis del agrupament escolta.

1968 Primer pla d'urbanisme.

1969 Tancament i destrucció de l'estació de tren de La Celler de Ter.

1970 Represa de moltes activitats del centre a càrrec del seu president, Joan Novich.

Anys 1970. Creació de "Vies verdes-carril bici".

1974 Inauguració dels pisos de l'Estel.

1974 Inici de la festa del fogueró de Sant Joan amb l'estil actual.

1974-75 Es van crear les primeres unitats de noies escoltes.

1977 Obres importants a "Ca les germanes". Es va habilitar la casa com a residència de germanes grans. Pel curs 1983-84 l'activitat escolar va quedar reduïda a llar d'infants.

1979 Tancament del *Cinema Espinet*, que havia tingut els seus inicis l'any de 1929.

1979 Primer Ajuntament democràtic.

1983 Construcció del pavelló esportiu.

1984 L'Estudi d'Art es converteix en *Escola d'Art*. Alguns dels protagonistes d'aquells anys van ser: en Lluís Sarsanedas, en Tomàs Vilà que eren professors, en Tariq... Hi havia força gent de fora i altre que ja no hi és. També la Carmen Tràfac, la Conxita Ripoll, la Imelda, la Carme Pérez. En Pep de la farmàcia, la Remei de la llibreria...

1987 Tancament de portes de l'Ateneu. Entre altres serveis havia estat la seu social del futbol, dels inicis del bàsquet i del club d'escacs. S'hi va gestar el primer Ajuntament democràtic.

1993 Creació del Consorci Ruta del Carrilet d'Olot amb incorporació de Vies verdes. Abans del 2000. Inicis del polígon industrial.

2002 Formació de l'*Orquestra Fireluce*.

2003 Inauguració de la depuradora Anglès-La Celler de Ter.

2018 Restauració de les escoles del Pasteral.

Fet en diferents anys cal afegir-hi:

La gran quantitat de projectes i realitzacions de les legislatures de l'alcalde Josep Serrallonga (2007-2014) que figuren en l'annex d'aquesta publicació. També tindrem en compte els que ser en temps dels alcaldes David Sarsanedes (2015-2019) i Xevi Boïgues (2019-2023). Són llistats facilitats per en Josep Serrallonga i en Jaume Salas. Per qüestions d'estètica també figuren en l'annex.

A mesura que anaven passant aquests anys va poder comprovar com hi haver les últimes generacions de certs oficis ben artesanals i creatius avui considerats com "d'aquells temps".

Van tancar molts establiments amb noms facilitats en les últimes pàgines i s'anaven acabant els oficis de persones dedicades a diferents especialitats de la confecció i arranjaments d'indumentària⁷.

Entrant amb més detalls també —per estar-hi relacionat o sentir-ne comentaris— li influirien.

– El poeta, compositor i persona molt activa en la vida social: Nemesi Vinyes i Bosch (1921-2017).

– El pares Claretians Joan Sidera Plana (1918-2018) i Jaume Sidera Plana (1929).

– P. Pere Tura, CMF (1886-1969) historiador. Per ser encara petit no va poder conèixer el metge, botànic i micòleg: Dr. Joaquim Codina i Vinyes (1867-1934).

– També de Calixte Nogué (1864-1928) metge, farmacèutic i pedagog, d'en Ramon

7. En Joan Novich devia conèixer picapedrers com els anomenats «Els Doquinaire». Cistellers (en Martí i en Jaume), carreter (l'Esteve), ferrer (Ramon), carboners (Joan, Isidre i Adrià Prades), roders (els últims sembla que ser: en Martí Matilló o Martí Batista, Joaquim Coll, els Pujolràs, els Artús, els Angelats, els Llach i els Vilaró. Referent a la indumentària al poble hi havia hagut: Modistes, modistes oficials, broadores, sastresses, dissenyadores, remalladores, marcadores de mocadors, col·lidors de punts de mantellines i broadores d'aixovars. En el meu opuscle "Professionals creatives d'indumentària i brodats de La Celler de Ter i Sant Julià del Llor", hi figuren els noms de les noies i dones que van ser-ne més conegudes. També que feien.

Novich (1913-1936) beat i del mestre Ramon Cicres (1911) amb la seva mentalitat de l'Escola Nova.

Per acabar aquesta llarga llista no podem descuidar el que també va conèixer i va servir-se'n: el pas del tren i transports públics pel poble. No ens podem descuidar del fet de tota la cultura d'utilització de l'abundant i força distribuïda d'aigua per regar i fer funcionar molins.

De moment un últim fet: el de tenir ben a prop la fàbrica Burés d'Anglès en funcionament des de l'any 1885 i contractadora d'un bon nombre dels seus veïns i veïnes. Algunes empreses de Girona i rodalies i de la Costa Brava també afavorir l'entrada de diners a la nostra comunitat. D'aquestes n'hi havia qui hi treballava o qui hi va exercir com a empresari.

Tot va ajudar —tot i que hom visqués en un lloc on calia treballar i en massa casos partir— s'hi pogués viure amb certa dignitat⁸.

ACTIVITATS POLÍTiques I CULTURALS DESENVOLUPADES PER EN JOAN NOVICH

Com moltes i molts saben la llista és llarga.

És la següent:

Va ser —pocs anys— regidor de l'Ajuntament.

En Joan va formar-se dos anys al seminari de Girona. Va haver de plegar perquè va haver d'ajudar a les feines de casa seva.

Amb companys del poble va anar a fer els reis a Susqueda i a Anglès, Aquestes poblacions que no en feien.

Com a successor d'en Ramon de Can Viñas va ser vint-i-un anys president de l'actual *Centre Cultural Parroquial* en la etapa de l'anomenada de la transició política⁹.

8. Cal tenir en compte els mals temps de la guerra i la post-guerra, anys de dures crisis econòmiques i els efectes del tancament de la fàbrica Burés d'Anglès. Com en parlaré més endavant, un dels problemes que ha tingut el poble de La Celler de Ter ha estat la manca de vitalitat empresarial —empresa mitja o gran— en el seu municipi.

9. Havia ajudat a construir-lo en el lloc actual en temps del seu anterior president Ramon. El *Centre* que fins llavors hi havia era un local vell —era el *Sindicat de Pagesos*— al carrer Calixte Nogué. Les activitats que s'hi feien eren moltes: teatre, cant coral, pastorets, conferències, cursets de divulgació científica, ensenyament de català, bàsquet, escacs i ping-pong. Un vicari de Mn. Ramon els feia cine amb una maquineteta d'aquell temps. Sembla ser que alguns dibuixos de les pel·lícules els feia ell mateix. Feia sessions per expressament per homes i altres —també expressament— per a dones. A les dels homes les úniques dones que hi podien entrar eren les que feien d'àngels.

Amb ell es va començar a fer cine i es va tornar a fer teatre conjuntament amb altres activitats populars i de costum. A més es va modernitzar la sala gran de l'esmentat centre amb pintura, cortines i butaques. Recordem que va estar molt de temps que els espectadors veien el formigó de les parets.

Actuava en sessions de *Pastorets*, de *La Passió* i de teatre. Cal recordar que de *Pastorets* a la Cellera, se'n porten fetes cent setze edicions.

Recordem que en aquests anys les manifestacions de la cultura catalana no podien passar de l'àmbit parroquial.

Va organitzar l'aplec de la sardana. A la Cellera hi havia una colla sardanista de la qual ell en formava part.

Participava en el transport i muntatge de pessebres per fer les exposicions anuals a la rectoria.

Va recuperar la festa del fogueró de Sant Joan al poble. Festa que sempre ha estat molt concorreguda i apreciada.

Va iniciar la celebració de l'aplec de Puigdefrou.

Va Iniciar les diades anuals —d'acord amb la junta del centre— de la llavors dita matança del porc¹⁰.

Ha estat ben evident que amb aquesta iniciativa va ajudar a conèixer més l'ampli potencial organitzatiu del poble.

La restauració de la capella i entorns dels Sants Just i Pastor va anar càrrec seu. Amb llenguatge col·loquial es diu que la capella i entorns de Sants Just i Pastor havien quedat morts. Així, doncs, va ser com van decidir de netejar-la i d'arreglar la teulada... Ell —a més— hi va plantar alzines i en anys de sequera les anava a regar. Així el poble ha tingut un lloc ben digne per als seus rituals religiosos, per a les celebracions, pels aplecs anuals i les excursions. Els llocs dits normalment Sant Just i Pastor i Puigdefrou han estat i són ben emblemàtics del poble.

Va promoure i dirigir concursos culturals per la mainada a les tardes dels diumenges.

Anava a mostrar joguines, maquetes i tions a alumnes de les escoles i punts de trobada de petits i grans. Fins i tot va anar-hi al poble d'Anglès en temps de l'alcalde Pere Espinet. Va ser a la sala Fontbernà en dies de les Gales del 2011.

10. Ara es diu fira i festa de la matança del porc. Va començar com un obsequi a la gent del Centre que havien participat a les darreres activitats com les dels Pastorets, concursos a l'estil un dos, tres (de la TV) amb ajut de mestres de l'escola, reis, teatre, etc. A la primera edició, el sacrifici de l'animal i la festa es va fer al costat del futbol a on avui hi ha el camp de Bellavista. Donat que la carn d'un porc acabat de matar no es pot menjar, en van comprar. El fet va tenir èxit i al segon any ja van ser 250 persones. En alguns anys han estat als voltants de les 1.200. Excepcionalment un de 1.500. La festa ha continuat a través de la Junta del Centre amb una continuïtat facilitada per un bon equip de persones. Sempre estan animats a organitzar-ne una més.

Quan ens vèiem al carrer i ell estava amb la seva exposició ja em feia un gest perquè m'hi apropés:

—Què hi diu en Pere?

—Hola Joan! —Tu sempre... Ell contestava:

—Si mira... Ja ho veus. Mira què hi tinc... Jo veia que donava senyals de satisfacció amb el que estava fent. Sense orgull.

Poques paraules. La vitalitat anava baixant.

L'escoltava i preguntava una estona.

Es recreava explicant-se. S'animava.

Jo li deia que el que feia m'agradava molt i el felicitava.

A més de portar la carnisseria durant uns anys va fer de taxista i va llogar habitacions a treballadors que venien de fora per construir la presa de Susqueda. Va promoure alguna construcció en uns camps que tenien a Puig d'Aspre. Veurem que entre una cosa i altra no parava mai.

LA SEVA COL·LECCIÓ

El nostre benivolgut cellerenc com a col·leccionista va portar a terme una iniciativa ben personal i original. Va recopilar milers d'objectes els quals —en conjunt— són una mostra de petits “tresors” que necessitar el seu enginy per confeccionar-los. Tot un conjunt representatiu d'una part del patrimoni utilitzat en el dia a dia de la seva comarca. Tots aquells objectes i patrimoni ocupava tota una casa i part d'una altra.

Què hi havia en aquest recull? En part ja es veu a les còpies de fotografies adjuntes, però en dic alguns:

Bicicletes, picaportes, ornaments de portes, claus i clauers, aixetes, paelles d'aram, balances, romanes, nines i pallassos¹¹.

Els visitants al veure l'enlluernadora exhibició no esperàvem una cosa semblant. Crea-va impacte i per això se li està donant la consideració que pertoca.

11. Actualment —d'acord amb els seus fills i l'Ajuntament— s'està en procés de fer una tria dels objectes considerats més interessants amb la finalitat que puguin ser exposats públicament. Així, a més de salvaguardar i difondre el més representatiu del seu llegat —pot ser útil per introduir en el disseny, l'art i l'artesania en general— es donarà continuïtat a la seva constant i lloable vocació didàctica. Tota una iniciativa que està orientada al respecte a la seva personalitat. Al mateix temps, com no podria ser d'altra manera, enaltir la cultura i la imatge del poble.

Cistells, eines de taller, maquetes d'avions i avionetes, reproduccions d'edificis, figures religioses, instruments musicals, màquines de cinema, màquines de cosir, martells, eines d'hortolà, les eines en miniatura que va fer... i més i més.

LES SEVES PUBLICACIONS

En Blanxó va arrodonir la seva obra amb la publicació d'alguns textos¹². Així ens va deixar una documentació única catalogada ben oficial i històricament útil.

Aquestes publicacions van ser:

“Feines i vells oficis a La Celler de Ter”, 2003.

“Eines en miniatura. Inventari de les eines de pagès”, 2008.

“Catalunya, el parlar d'un poble. La Celler de Ter”, 2009.

«Quaderns de recerca: indrets per recordar”, 2012.

Per a persones amb discapacitats visuals va elaborar la «Guia de telèfons de La Celler de Ter», que ve a ser com una llibreta, elaborada amb lletres i números més grans que els tradicionals llistats de Telefònica.

COMPLEMENTS DESCRIPTIUS D'EN JOAN

Al poble hi ha persones ben deleroses de parlar del nostre traspasat. En tenen bons records. La Teresa Matilló i la Montserrat Novich a més de recordar-me els seus fets més importants esmentats anteriorment m'explicaven:

LA M^a. TERESA MATILLÓ

Per millorar la indumentària dels reis —que era feta amb retalls de vànoves antigues i tal vegada passades de moda— la Teresa va anar amb en Joan, en Francesc Colell, La Isabel Colell i la Maria Vila a Barcelona amb el seu taxi. Van anar a una casa que llogaven vestits per fer d'actor. El nom d'aquesta casa era *Hermanos Peris*. Amb l'excusa que volien llogar vestits —cosa que no fer— van veure molts models i en van sortir amb idees per fer la renovació esmentada. Ho van dur a terme amb l'ajut econòmic d'empresàries i empresaris de La Celler, com Francisco Lasheras i els de fabricació i venda de mobles. També de la fàbrica Antex d'Anglès. Al comprar roba a una fàbrica

12. Si fem una mirada panoràmica de tota la seva activitat en l'escala del temps podrem apreciar que no va parar.

de Riudarenes van ser obsequiats a més amb altres teles que també els van servir. Així, doncs, les següents cavalcades van ser molt més màgiques.

Quan l'Ajuntament se'n va fer càrrec —abans eren del centre— van tornar a fer canvis. Va ser en un any que els cavalls van ser substituïts per una carrossa.

Quan anaven d'excursió a Puigdefrou, la crema catalana per a les postres del dinar, es feia a casa seva. Els ous dusos per fer entremesos es bullien a la seva perola. Els preparatius de moltes activitats es feien a Can Novich.

La seva mare cuinava molt bé i la llogaven per anar a fer cuinats per les cases. També feia de budellaire. En saber cuinar bé i treballar en les feines de les matances, coneixia les carns i això l'ajudava a mostrar-se molt més professional en el seu ofici de carnissera.

Una vegada a l'any amb els seus companys anava a fer una caminada de tres o quatre dies. Algunes serien al Puigmal o a Ull de Ter. Tothom sap que li agradaven itineraris visuals de les nostres contrades. Fins i tot va ajudar a fer-ne uns mapes.

Anava a veure obres de teatre clàssiques patrocinades pel Ministerio de Cultura. Entre elles hi havia les de la sèrie “Festivales de España”, que es feien a tot Espanya. Una d'elles era *Las alegres comadres de Windsor*. En anar a veure-les, aprofitava per a tenir contactes amb la finalitat que alguns artistes vinguessin a La Cellera. Per això hi va venir la Montserrat Carulla, en Pau Garsaball... No es recorda qui va fer venir en Joan Capri i en Josep Guardiola que surt en una de les fotografies de les pàgines següents.

LA MONTSE NOVICH

A la carnisseria de Can Novich no es tancava per vacances. En temps de joventut d'en Joan no es feien vacances. Alguns anys més tard sortien quatre dies amb la seva família i prou.

Al seu establiment també es despatxava els diumenges al matí. Arribada l'hora de plegar, la família anava a dinar a un restaurant. Normalment era al restaurant “Vertisol” del poble de les Preses.

El Canigó era la seva debilitat. Hi pujava fins dalt. Una vegada —per anar-hi— van sortir de casa seva a les tres de la matinada. El va acompanyar en Josep de la Pubilla.

L'últim any que va anar a Puig de Frou ell era el més gran i el seu besnet el més petit.

ALGUNS DELS SEUS VALORS

La lectora o el lector al llegir ja n'haurà descobert un bon nombre però val la pena insistir amb alguns. Fem-ho, donat que diuen molt de la seva persona.

- Va ajudar a crear més consciència identitària ben cellerenga i catalana.
- Es pot dir que tenia uns valors fonamentats en el respecte, el reconeixement, l'ajut als altres i l'estimació a la terra —valors de creient— que el van ajudar a aconseguir la seva posició social.
- Va esforçar-se i aguantar amb capacitat de resistència els anys de pas d'un cert humanisme als de menys.
- No criticava ni xafardejava. Era una persona molt educada.
- A en Joan, cosa que se li proposava, cosa que s'hi entusiasmava. Això va fer que donés un gir qualitatiu i quantitatiu a les programacions d'activitats socials del poble.
- Va ser ben mereixedor del guardó: “La fulla de Castanyer”, que públicament li va atorgar l'Ajuntament de La Celler.
- La seva cuidada presència als actes amb el seu tarannà d'home de prestigi i compromís en favor de bones intencions donava vida a les trobades. Amb tot no volia enaltilments.

Per acabar: Per tots aquests mèrits que hem destacat i amb altres que podríem remarcar, en Joan Novich va ser sempre una persona ben vista. Però jo suposo que també va saber callar. No ho sé del cert però segurament va callar moltes doloroses o desafortunades situacions —algunes les va viure de manera ben propera— que hi va haver i es van saber al poble. Com molts deuen saber, la majoria produïdes per discrepàncies polítiques. També algunes degudes a mala gestió o enfocaments incorrectes de realitzacions locals. En general no hi ha qui en vulgui parlar però molts saben què ha passat amb tota mena d'ocultacions.

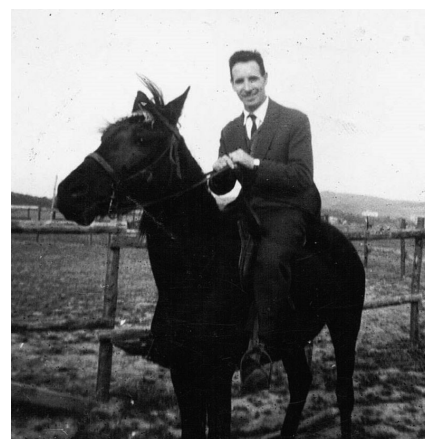
Fotografies d'en Joan

LLIURADES PER LA MONTSE NOVICH I LA TERESA PUJOLRÀS

EN JOAN NOVICH I PALAHÍ (1929-2019) I LA CELLERA DE TER DEL SEU TEMPS

Aquest llibre és una publicació molt completa sobre la vida i el pensament del cellerenc Joan Novich (1929-1919). És una aproximació de biografia personal —en especial al terreny cultural del poble— sense entrar en temes de la seva activitat privada. Sí que ens remet de manera constant al context de la seva rellevant dedicació al seu poble i de la seva manera de pensar. També ho fa —amb comentaris, pinzellades d'història i tres-cents fotografies— de l'ambient on va viure.

Un ambient d'un passat sobre el qual tots en provenim i edifiquem el nostre futur. Una obra basada en un gran interès per la història, l'estimació a la descoberta i amb voluntat inquieta i altruista. Sempre amb intencionalitat Psicoestètica.

Un important llegat per les generacions que vindran.

Pere Masó i Panella